

FÖRDJUPNING Berättandeperspektivet

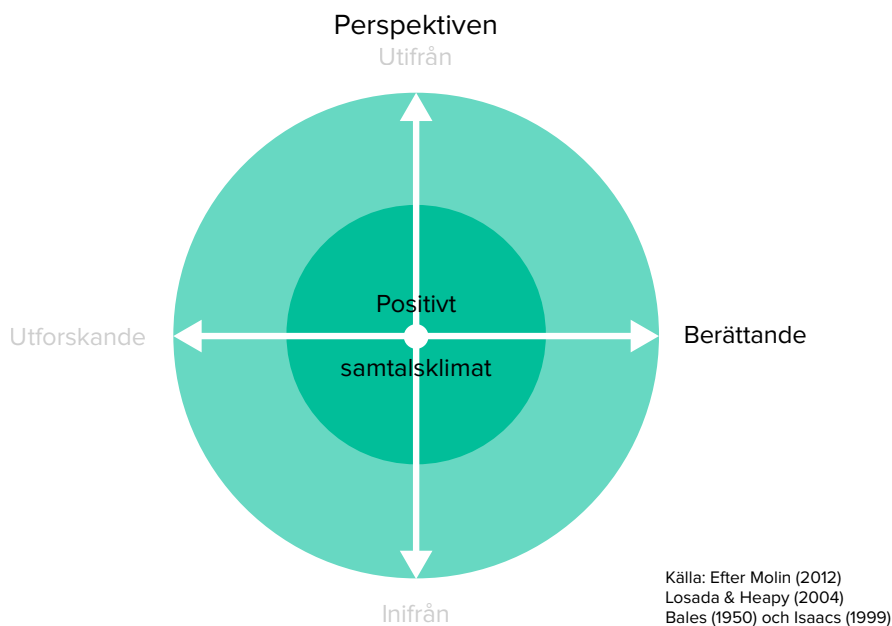
1. Vad kännetecknar perspektivet Berättande?

Perspektivet handlar om att ge innehåll och näring till samtalet, att bidra med kunskaper, input, erfarenheter, fakta, teorier, lärdomar, information. Det handlar också om att formulera idéer, förslag och föreslå lösningar. Man kan se perspektivet som ”bränslet i brasan”.

Några punkter som beskriver Berättandeperspektivet:

- Man bidrar och berättar, delar kunskap.
- Ger fakta, kunskaper, information.
- Förespråkar, förordar, ger råd.
- Delar med sig av erfarenheter. Tipsar om källor, kontakter mm.

Fokus ligger på att dela med sig av kunskap, ge input och förslag.

2. Berättandeperspektivet finns alltid.

Ett möte kan inte äga rum utan att någon berättar eller delar information.

I så fall skulle alla sitta tysta. Under studien om balanserad kommunikation fann forskarna inte några exempel där detta perspektiv saknades.

Däremot finns det grupper där sändningsutrymmet är ojämnt fördelat eller med en låg grad av delaktighet. Vad gruppen behöver balansera då är att stärka Utforskandeperspektivet och fokusera på att involvera fler i samtalet. Aktivt försöka få in perspektiv, kunskaper och idéer från fler deltagare. Det gör det möjligt för fler i gruppen att bidra

3. Några kännetecken på när Berättandeperspektivet är väl fungerande.

De vanligaste kännetecknen är att:

- Alla (eller de flesta) deltar aktivt i samtalet.
- Samtalet är fokuserat, man håller sig till ämnet.
- Relevant information tillförs i samtalet.
- Olika aspekter tas upp – man vrider och vänder på frågor samt väger olika aspekter på den, både för och emot.
- Deltagarna delar med sig av kunskaper.
- Tar upp idéer.
- Föreslår lösningar på problem.
- Tar ställning, argumenterar för eller emot.
- Tipsar om var mer kunskap finns – exempelvis var man kan läsa mer eller vem man kan fråga.
- Ger råd och förslag till varandra.
- Berättar om erfarenheter.

4. Några kännetecken på att Berättandeperspektivet är alltför dominerande.

När perspektivet Berättande och Utforskande är i balans ligger fokus både på att berätta och dela med sig ("sända") och att ställa frågor och lyssna på svaren (utforska och "ta emot"). Samtalet blir ett flöde, någon berättar, någon ställer följdfrågor, någon annan kompletterar, man frågar den som sitter tyst osv.

Om Berättandeperspektivet inte balanseras av Utforskarperspektivet kan det leda till att:

- Någon eller några få pratar hela tiden.
- Låg delaktighet.
- Bristande mångfald, exempelvis att personer med hög status eller expertkunnande talar.
- Viktig information kommer inte fram – av blyghet, eller för att man inte vill dela med sig.
- Man glider ifrån ämnet, för att de som ska tala har väntat länge på sin tur. "Jag vill komma tillbaka till det vi pratade om i början av mötet".

- Argumentationen går i "stå", ingenting nytt framkommer.
- Samma argument eller käpphästar upprepas.
- Inläggen blir långa och "malande".
- Mötena blir tråkiga.
- Nya idéer eller nya lösningar kommer sällan fram.
- Energin sjunker, man lär inget nytt av mötet.

5. Vilka blir effekterna på verksamheten om Berättandeperspektivet är lågt?

Arbetsmiljön påverkas och leder till:

- Lägre engagemang.
- Lägre delaktighet.
- Minskat lärande.
- Minskat stöd mellan kollegor.

Verksamheten påverkas så att:

- Möten blir improduktiva.
- Gruppen missar viktig information – vilket ger sämre beslutsunderlag.
- Inspirerar inte till handling och förändring.

6. Hur uppstår Berättandebrist – varför blir delaktigheten låg vid möten?

Några tankar från forskningen om varför Berättandebrist uppstår:

- Statuskillnader – ledare eller experter talar mest.
- Ointresse, lågt engagemang bland deltagarna. Frågeställningen engagerar inte.
- Man upplever att möjligheterna att påverka är små, man brukar inte få gehör.
- Lokalen kan påverka – t ex placering så att man inte ser varandra.
- Tidsbrist, man vill få mötet överstökad.

7. När är det ok att Berättandeperspektivet är lågt?

Berättandeperspektivet är grundläggande för att ett samtal över huvud taget ska kunna äga rum. Det behöver balanseras med de övriga perspektiven, men det finns tillfällen eller delar av möten då det kan få dominera:

- Rena informationsmöten.
- Vid utbildningsinsatser – föreläsningar.
- Vid föredragningar av ett ärende.